KOMISSION PÄÄTÖS,

tehty 4 päivänä joulukuuta 1996,

valtion tuesta Bestwood E.F. Kynder GmbH i. GV:lle

(Ainoastaan saksankielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(97/450/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 93 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

ottaa huomioon Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 62 artiklan 1 kohdan,

on pyyttänyt niitä, joiden etua asia koskee, esittämään huomautuksensa EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan mukaisesti,

sekä katsoo seuraavaa:

I

Komissio päätti 2 päivänä joulukuuta 1995 aloitta EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn, joka koskee Mecklenburg-Vorpommernissa sijainneelle Bestwood E.F. Kynder GmbH:lle (jäljempänä 'Bestwood'), nykyään nimeltään Bestwood GmbH i. GV, myönnettyä valtion tukea. Yritys työllisti noin 500 henkeä ja kuului Saksan suurimpiin lastulevy-ja kuitulevytuotteiden valmistajiin, mutta on sittemmin jättänyt konkurssihakemuksen ja poistunut markkinoilta.

Bestwood oli aiemmin valtion omistama yritys, ja Treuhandanstaltin toteuttaman yksityistämisen yhteydessä vuonna 1991 sille myönnettiin tukea takauksina yhteensä 77 miljoonan Saksan markan arvosta ja suorana tukena 52 miljoonaa Saksan markkaa suurimmaksi osaksi niiden tukiohjelmien puitteissa, jotka komissio oli hyväksynyt osaksi Treuhand-järjestelyjä. Lisäksi komission vuonna 1994 hyväksymästä Mecklenburg-Vorpommernin osavaltion konsolidointiohjelman puitteissa Bestwoodille myönnettiin 5 miljoonan Saksan markan pitkäaikainen laina 4 prosentin vuosikorolla. Ohjelma hyväskyttiin sillä edellytyksellä, että yrityksille, jotka ovat suurempia kuin pk-yrityksille määrätyt ylärajat, myönnetyistä tuista ilmoitetaan erikseen. Lainasta ei kuitenkaan ilmoitettu komissiolle, vaikka Bestwood ei ollut komission suosituksessa 96/280/EY [1] annetun määritelmän mukainen pk-yritys.

Vuoden 1991 yksityistäminen kuitenkin epäonnistui. Hankkeeseen liittyi lukuisia epäselvyyksiä, ja ostajaa epäiltiin tukien väärinkäytöstä, minkä vuoksi Saksan syyttäjäviranomaiset käynnistivät asiassa tutkimukset. Yrityksen entinen omistaja oli matkustanut Sveitsiin. Niinpä toimivaltainen tuomioistuin antoi osavaltion viranomaisille luvan ottaa haltuunsa entisen omistajan kaikki Saksassa sijaitsevat varat varmistuakseen vahingonkorvauksen maksamisesta.

Yksityistämisen yhteydessä ilmenneet epäselvyydet olivat aiheuttaneet jatkuvia taloudellisia vaikeuksia yritykselle, jonka tuotanto oli vanhentuneen konekannan vuoksi tehotonta. Joulukuussa 1994 Bestwoodin osakkeet siirrettiin 2 Saksan markan hinnasta valtion kokonaan omistaman pankin NordLB:n osakeyhtiölle. Siirron tarkoituksena oli löytää Bestwoodille mahdollisimman pian uusi ostaja ja toteuttaa rakenneuudistusluonnos, jolla pyrittiin varmistamaan yrityksen toiminnan jatkuminen ja kannattavuus tulevaisuudessa.

Bestwood oli saanut yrityksen haltuunoton yhteydessä vastuuvapautuksen (Risikofreistellung) NordLB:n 25 miljoonan Saksan markan lainasta Mecklenburg-Vorpommernin osavaltion myöntämänä takauksena. Tästäkään takauksesta ei ilmoitettu komissiolle.

Saksa oli tässä yhteydessä ilmoittanut, että Bestwoodia yritettiin yksityistää toistamiseen, mistä syystä 100 miljoonan Saksan markan lisätuki saattoi olla tarpeen.

Komissio katsoi, että sekä 5 miljoonan Saksan markan pitkäaikainen laina että 25 miljoonan Saksan markan takaus olivat tukea, josta EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan mukaan olisi pitänyt ilmoittaa. Komissio epäili lisäksi vakavasti, oliko tuki EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan a ja c alakohdassa esitettyjen poikkeusten ja erityisesti vaikeuksissa olevien yritysen pelastamiseen ja rakennemuutoksiin myönnettävää valtion tukea koskevien yhteisön suuntaviivojen [2] mukaista. Tästä syystä komissio päätti aloittaa tässä asiassa

[1] EYVL N:o L 107, 30.4.1996, s. 4
[2] EYVL N:o C 368, 23.12.1994, s. 12

menettelyn EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Menettelyn nopeuttamiseksi ja tutkiakseen kaiken Bestwoodille myönnetyn tuen yhdellä kertaa komissio otti tutkimuksessaan huomioon myös toiseen yksityistämiseen tarkoitetut tuet.

Saksan viranomaisille osoitettu kirje julkaistiin *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* (1).

II

Saksa ilmoitti kirjeellä 29 päivältä tammikuuta 1996, että 5 miljoonan Saksan markan lainan korkoa oli nostettu 6,62 prosenttiin takautuvasti lainan myöntämishetkestä alkaen.

Saksa ilmoitti komissiolle kirjeellä 1 päviältä helmikuuta 1996, että Bestwood saa 18 miljoonaa Saksan markkaa, jotta se pystyisi jatkamaan toimintaansa siihen saakka, kunnes komissio on tehnyt lopullisen päätöksensä. Saksa aikoi ilmoittaa tästä tuesta myöhemmin.

Lisäksi Saksa ilmoitti, että Bestwood oli 4 päivänä joulukuuta 1995 oli jättänyt konkurssihakemuksen. Tällä välin oli löytynyt ostajaehdokas, jolle Bestwood voitaisiin myydä toisen yksityistämisen yhteydessä. Lisäksi Saksan viranomaiset esittivät ostajan laatiman yksityistämisluonnoksen. Mecklenburg-Vorpommernin osavaltion olisi, jotta Bestwood voitaisiin luovuttaa ostajalle velattomana, maksettava 26 miljoonaa Saksan markkaa pankeille ja muille velkojille, joiden lainojen vakuutena on maata, rakennuksia tai laitteita. Uusi ostaja sai suorina avustuksina ja takauksina tukea, joka ylitty runsaasti uusille osavaltioille sallitun tuen enimmäismäärän eli 35 prosenttia. Myönnettäväksi suunniteltu tuki kostui uudelle ostjalle myönnettävästä 30 miljoonan Saksan markan maksuvalmiustuesta, joka oli tukiohjelman (Gemeinschaftsaufgabe) puitteissa sallitun investointiavustusten 35 prosentin enimmäismäärän mukainen, sekä takauksesta, joka kattoi 80 prosenttia Bestwoodiin tehtävistä uusista investoinneista.

Saksalle ilmoitettiin kirjeellä 16 päivältä helmikuuta 1996, että perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn ajaksi myönnettävät pelastustuet voidaan hyväksyä vain, jos vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakennemuutoksiin myönnettävää valtion tukea koskevissa yhteisön suuntaviirvoissa annetut kaikki edellytykset täyttyvät. Lisäksi Saksaa pyydettiin ilmoittamaan, oliko ilmoitettu pelastustuki osa 25 miljoonan Saksan markan takausta, jota aloitettu menettely koski, vai oliko kyseessä uusi tuki. Komissio pyysi myös selvitystä uusien osavaltioiden konkurssimenettelystä, koska komission käsityksen mukaan valtio ei maksa velkojien vaateita, vaan ne maksetaan myymällä vararikkoon menneen yrityksen omaisuutta. Saksalle ilmoitettiin myös, että vaikka komissio päättäisi hyväksyä Bestwoodille aiemmin myönnetyt tuet, toista yksityistämistä varten myönnettäviä uusia tukia ei todennäköisesti voitaisi hyväksyä tässä laajuudessa.

Saksa ilmoitti komissiolle kirjeellä 20 päivältä maaliskuuta 1996, että suunniteltu 18 miljoonan Saksan markan pelastustuki oli uutta tukea, eikä se liittynyt 25 miljoonan Saksan markan takaukseen, jota aloitettu menettely koski.

Saksan viranomaiset väittivät, että 26 miljoonan Saksan markan avustus; joka maksettiin Bestwoodin velkojille, jotta konkurssiin menneen yrityksen omaisuus voitaisiin luovuttaa rasitteista vapaana, oli välttämätön toisen yksityistämisessä; tällöin ostajaa etsittiin tarjouspyynnöllä, johon kolme yritystä oli vastannut. Lopulta löytynyt ostaja oli kuitenkin valmis maksamaan vain yhden Saksan markan suuruisen kuvaannollisen summan, ja senkin ainoastaan siinä tapaksessa, että yritys oli velaton.

Samassa kirjeessä Saksa ilmoitti, että Stralsundin alioikeus (Amtsgericht Stralsund) oli 1 päivänä maaliskuuta 1996 päättänyt aloittaa konkurssimenettelyn, ja että siihen mennessä ei ollut maksettu mitään lisätukia. Kuitenkin 18 miljoonan Saksan markan pelastustuki oli tarpeen, jotta yrityksen konkurssipesän uskottu mies pystyi pitämään yrityksen toiminnassa yrityksen haltuunottoon asti. Maksuja ei ollut suoritettu myöskään vastuuvapaudesta, joka oli saatu NordLB:n 25 miljoonan Saksan markan lainasta. Pankki oli kuitenkin myöntänyt Bestwoodin hyväksi takauksia ja lainoja noin 25 miljoonan Saksan markan arvosta, minkä vuoksi oli ootettavissa, että osavaltiolle esitettäisiin takaisinmaksuvaateita, jos NordLB ei pystyisi realisoimaan tätä määrää myymällä Bestwoodin omaisuutta.

Saksa ilmoitti komissiolle kirjeellä 4 päivältä heinäkuuta 1996, ewttä konkurssipesän uskotun miehen 11 päivänä kesäkuuta 1996 tekemän ilmoituksen jälkeen, jonka mukaan yrityksellä ei enää ollut maksuvalmiutta, velkojainkokous oli hyväksynyt Bestwoodin toimintojen lopettamisen 12 päivästä kesäkuuta 1996. Tämän päätöksen myötä Bestwood poistuisi markkinoilta. Päätöksen jälkeen uskottu mies oli aloittanut Bestwoodin työntekijöiden irtisanomisen, joka piti saattaa päätökseen 30 päivään heinäkuuta 1996 mennessä, minkä jälkeen Bestwoodin olemassaolo lakkaisi. Saksan viranomaiset vahvistivat, että lisätuki, josta oli ilmoitettu kirjeellä 1 päivältä helmikuuta 1996 ja josta oli annettu lisätietoja kirjeellä 20 päivältä maaliskuuta 1996, perustui rakenneuudistusluonnokseen, jonka osavaltion viranomaiset tällä välin olivat hylänneet, minkä vuoksi komission oli katsottava tästä tuesta ilmoittamisen rauenneen. Kyseisiä tukia ei ollut koskaan myön-

(1) EYVL N:o C 144, 16.5.1996, s. 6

netty. Tämän lisäksi Saksan viranomaiset vahvistivat, että konkurssimenettely oli toteutettu asiaan kuuluvien säädösten mukaisesti ilman valtion väliintuloa ja ennen kaikkea ilman lisätukia. Mahdollinen haltuunotto toteutettaisiin myymällä Bestwoodin omaisuutta. Mahdollisella ostajalla olisi siis täysi päätösvalta yritystä koskevissa asioissa. Bestwoodin ja uuden yrityksen välillä ei kuitenkaan enää olisi minkäänlaista sidettä. Komission olisi siis tutkittava omaisuuden hankinnaan yhteydessä myönnetäviä tukia tässä uudessa tilanteessa.

III

Komissio välitti kirjeellä 30 päivältä heinäkuuta 1996 Saksan viranomaisille kolmansien kannanotot, jotka se oli saanut menettelyn aloittamisesta kertoneen ilmoituksen julkaisemisen jälkeen italialaisten sekä ruotsalaisten vanerinvalmistajien yhdistyksiltä sekä tanskalaiselta kilpailijalta.

Näissä kannanotoissa ilmaistiin huolestuneisuutta siitä, mitä vaikutuksia valtion tukemalla Bestwoodin rakenneuudistuksella on tuotantokykyyn ja väitettiin, että Bestwood ei varmaankaan pystyisi palauttamaan kannattavuuttaan lisäämättä kapasiteettiaan ja tuotantoaan huomattavasti, millä puolestaan olisi vakavia vaikutuksia kilpailuun markkinoilla, joilla on jo liikatuotantoa. Siitä kärsisivät etenkin ne kilpailijat, jotka eivät saa valtion tukea. Tanskalainen kilpailija epäili myös palauttaisiko edes rakenneuudistus Bestwoodin elinkyvyn markkinoilla. Se perusteli väitettään sillä, että Mecklenburg-Vorpommernin puuvaroista ei pystyttäisi toimittamaan Bestwoodille riittävästi puuta, mistä johtuen yrityksen olisi ostettava puuta muista Saksan osavaltioista, Puolasta ja Baltian maista. Bestwoodille aiheutuisi tästä suuremmat kuljetuskustannukset kuin sen kilpailijoiden vastaavat kustannukset alueilla, joilla on enemmän puuta. Bestwoodin lähellä ei ole myöskään markkinoita, koska Mecklenburg-Vorpommernin osavaltiossa ei ole huonekalutuotantoa. Tämän vuoksi sen olisi myytävä tuotteitaan muualle Saksaan sekä Tanskaan ja Ruotsiin, mikä puolestaan kasvattaisi sen kuljetuskustannuksia ennestään.

IV

Saksan viranomaiset välittivät kirjeellä 20 päivältä elokuuta 1996 vastauksensa kolmansien lähettämiin kannanottoihin.

Saksan viranomaiset vahvistivat, että Bestwood oli lopettanut toimintansa 12 päivänä kesäkuuta 1996, minkä jälkeen se oli poistunut markkinoilta. Bestwood ei ollut saanut lisätukia niiden tukien lisäksi, joita koskeva perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukainen menettely oli aloitettu. Lisätukia ei ollut myöskään myönnetty toisen yksityistämisen yhteydessä, vaikka näin oli suunniteltu menettelyn aloittamisen aikaan.

V

Perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn tulokset ovat vahvistaneet komission käsitystä, jonka mukaan Mecklenburg-Vorpommernin osavaltion menettelyn aloittamiseen mennessä toteuttamat toimenpiteet on katsottava perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuiksi tuiksi, jotka eivät täytä 92 artiklan 3 kohdan poikkeusten edellytyksiä, eivätkä ne ole vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakennemuutoksiin myönnettävää valtion tukea koskevien yhteisön suuntaviivojen periaatteiden mukaisia, jotka ovat ainoat säännökset, joiden nojalla tuet olisi voitu hyväksyä.

Pitkäaikainen 5 miljoonan Saksan markan laina on perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa sekä Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen 61 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tukea. Vaikka kyseisen lainan korkoa korotettiin takautuvsti 6,62 prosentin viitekorkokantaan, mikä vastaa yksityisen sektorin tavanomaisia lainaehtoja, ei mikään yksityinen luottolaitos olisi myöntänyt Bestwoodille lainaa sen mittavien taloudellisten vaikeuksien vuoksi ilman lisävakuuksia, kuten Mecklenburg-Vorpommernin osavaltio nyt teki.

Bestwoodille myönnetty laina voi vääristää kilpailua ja vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Saksan ja muiden jäsenvaltioiden välillä käydään mittavaa kuituley- ja lastulevytuotteiden kauppaa. Vuonna 1995 Saksasta vietiin muihin jäsenvaltioihin 622 083 tonnia lastulevytuotteita, joiden arvo oli 264,5 miljoonaa ecua, ja 167 647 tonnia kuitulevytuotteita, joiden arvo on 92,3 miljoonaa ecua, kun taas maahan tuotiin 757 214 tonnia lastulevytuotteita, arvoltaan 280 miljoonaa ecua, ja 158 343 tonnia kuitulevytuotteita, arvoltaan 88,2 miljoonaa ecua. Saksan markkinaosuus yhteisön kokonaiskaupasta on lastulevytuotteiden kohdalla noin 25 prosenttia ja kuitulevytuotteiden kohdalla noin 3 prosenttia. Bestwood, jossa oli 500 työntekijää, kuului lastulevy- ja kuituleytuotteiden suuriin valmistajiin. Tämän teollisuudenalan keskimääräinen työntekijöiden määrä yhteisössä on 40 työntekijää. Bestwoodilla oli merkittävä osuus yhteisön sisäisestä kaupasta, koska noin 35 prosenttia sen tuotannosta vietiin Tanskaan ja Ruotsiin. Tämän vuoksi kaikki yritykselle maksetut tuet voivat parantaa Bestwoodin asemaa yhteismarkkinoilla niihin kilpailijoihin nähden, jotka eivät saa tukea.

Koska kyseiset toimenpiteet olivat perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa sekä Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen 61 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tukea, niistä olisi pitänyt ilmoittaa perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Mecklenburg-Vorpommernin osavaltion konsolidointiohjelmalle ei ollut myönnetty poikkeusta tästä velvoitteesta, koska 500 työntekijän Bestwood oli tukien myöntämisen aikaan huomattavasti pk-yritysten koolle asetettua enimmäiskokoa suurempi. Koska Saksa ei noudattanut tätä vaatimusta, tuki oli myönnetty laittomasti.

Asiallisesti katsoen tukea ei myöskään voi pitää laillisena, koska siihen ei voida soveltaa perustamissopimuksen 92 artiklan poikkeusmääräyksiä.

Perustamissopimuksen 92 artiklan 2 kohdan poikkeusmääräyksiä ei voida soveltaa, koska tuella ei pyritä mihinkään kyseisessä artiklassa mainittuun päämäärään.

Bestwood sijaitsi epäilemättä aluella, jolla vallitsee merkittävä vajaatyöllisyys ja poikkeuksellisen alhainen elintaso. Tukea taloudellisen kehityksen edistämiseen tällaisilla aloilla voidaan perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan a alakohdan mukaan pitää yhteismarkkinoille soveltuvana. Tässä tapauksessa tukea ei kuitenkaan myönnetty kyseisen alueen taloudellisen kehityksen edistämiseen, koska sitä käytettiin tappiota tuottavan yrityksen toiminnan jatkamiseen, eikä investointeihin ja työpaikkojen hankkimiseen.

Tuki ei täytä myöskään erilaisissa laaja-alaisissa yrityksille myönnettävien tukien suuntavvivoissa annettuja edellytyksiä.

Tapaukseen ei ennen kaikkea voida soveltaa vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakennemuutoksiin myönnettävää valtion tukea koskevia yhteisön suuntaviivoja. Bestwood oli epäilemättä vaikeuksissa oleva yritys, joka ei pystynyt selviytymään omin voimin. Suuntaviivojen mukaan pelastustuki voi olla lainatakausten muotoista maksuvalmiusavustusta tai lainoja markkinoilla yleisellä korkokannalla. Viiden miljoonan Saksan markan laina, jonka korkoa nostettiin takautuvasti Saksassa tuen myöntämishetkellä voimassa olleseen 6,62 prosentin viitekorkokantaan, täyttää näin suuntviivoissa esitetyn edellytyksen. Saksan viranomaiset eivät kuitenkaan pystyneet osoittamaan yhteyttä lainan ja konkreettisten rakenneuudistustoimenpiteiden välillä, jotka ovat suuntaviivojen mukaan edellytyksenä pelastustukien myöntämiselle. Menettelyn kuluessa kävi ilmi, että tukien tarkoituksena oli ainoastaan tasapainotilanteen säilyttäminen ja väistämättömän lykkääminen, kun taas samalla teollisia ja yhteiskunnallisia ongelmia siirrettiin toimiville yrityksille ja muihin jäsenvaltioihin, eikä tukia käytetty rakenneuudistukseen, joka myönnetyillä pelastustuilla oli määrä toteuttaa.

Lisäksi tuet vääristivät kilpailua kohtuuttomasti. Sen lisäksi, että lastulevy- ja kuitulevytuotteiden alalla on ylikapasiteettia, tuotantokapasiteetin ja kysynnän välillä on jo aiemmin ollut suuri kuilu, joka suurenee entisestään, koska vuoteen 1997 saakka tuotannon vuosittaisen kasvuvauhdin arvioidaan olevan 2,2 prosenttia, kun taas käytön arvioidaan laskevan vuosittain 1,8 prosenttia. Alalla vallitsevaa kilpailupainetta ei kuitenkaan voida tasoittaa lisäämällä vientiä. Vienti yhteisöstä on ollut vakaata, eikä sen kehityksen arvioida muuttuvan tulevaisuudessa. Yhteisössä jo vallitsevan liikakapasiteetin rinnalla on varauduttava siihen, että Itä-Euroopan maista tulee lisää kilpailupainetta, kun ne vientinsä lisäämiseksi hyödyntävät yhteisön kanssa tehtyjä kauppasopimuksia. Nämä seikat huomioonottaen Bestwoodille myönnettävä laina voi vahingoittaa kilpailijoita vakavasti.

NordLB:n lainasta myönnetty 25 miljoonan Saksan markan vastuuvapautus, joka on viime kädessä Bestwoodia hyödyttänyt takaus, on EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa ja Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen 61 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tukea.

Tällaiseen takaukseen sisältyvä tuki vastaa yleensä markkinoilla yleisen korkokannan takauksen myötä sovitun koron erotusta. Komissio on aina ollut sitä mieltä, että koska kyseisen yrityksen vaikean taloudellisen tilanteen vuoksi mikään luottolaitos ei olisi myöntänyt lainaa ilman valtion takausta, on koko lainasummaa pidettävä tukena (vertaa päätös 94/696/EY [1]).

Koska vastuuvapautus oli edellytyksenä NordLB:n taloudelliselle sitoutumiselle Bestwoodiin (todellisuudessa se otti vastatakseen 25 miljoonan Saksan markan vastuut), siihen sisältyy yksiselitteisesti tukea, joka takauksen erittäin suuren riskin vuoksi vastaa kokonaisuudessaan NordLB:n taloudellista sitoutumista.

Vastuuvapautus voi vääristää kilpailua ja vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseenkauppaan samoista syistä kuin 5 miljoonan Saksan markan laina.

[1] EYVL N:o L 273, 25.10.1994, s. 22

Koska vastuuvapautusta ei myönnetty minkään hyväksytyn tukiohjelman osana, perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan mukaan siitä olisi ollut ilmoitettava erikseen. Saksa ei ole noudattaut tätä velvoitettaan. Tuki oli sen vuoksi muodollisesti laiton.

Komissio olisi kuitenkin voinut hyväksyä takauksen, jos sillä olisi estetty Bestwoodin maksukyvyttömyys 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn aikana. On olemassa ennakkotapauksia, joissa komissio on hyväksynyt kyseisen kaltaisen pelastustuen, esimerkiksi Nino Textil AG:n tapaus, jossa oli olemassa vaara, että yritys, johon sovelletaan 93 artiklan 2 kohtaa, ei voisi selviytyä taloudellisesti, ja ilman valtion tukea se olisi tehnyt konkurssin ennen lopullista tukia koskevaa päätöstä.

Hyväksynnän edellytys oli kuitenkin, että vastuuvapautus olisi noudattanut vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakennemuutoksiin myönnettävää valtion tukea koskevissa yhteisön suuntaviivoissa annettuja edellytyksiä. Niinpä vastuuvapautus olisi pitänyt:

— myöntää takauksena tai laina, josta peritään tavanomaista markkinakorkoa,

— rajoittaa määrään, joka olisi ollut ehdottoman välttämätön Bestwoodin pitämiseksi toiminnassa (esimerkiksi palkkakustannusten kattaminen ja juoksevien toimitusten maksaminen) ja

— maksaa vain siltä ajalta (joka ei yleensä ole kuutta kuukautta pidempi), joka oli välttämätön toteuttamiskelpoisen saneeraussuunnitelman laatimiseksi.

Lisäksi tällaista pelastustukea ei olisi pitänyt maksaa kertamaksuna, vaan se olisi pitänyt maksaa useammassa erässä kuuden kuukauden aikana. Komissiolle olisi pitänyt ilmoittaa näistä maksuista, jotta se olisi voinut varmistua siitä, että ne käytetään kokonaisuudessaan juoksevien kustannusten kattamiseen.

Saksan hallitus ei pystynyt menettelyn aikana osoittamaan, että sen myöntämä vastuuvapautus täyttää mainitut edellytykset. Niinpä tätä vastuuvapautusta ei voida hyväksyä, koska se ei ole ennalta määrättyjen perusteiden mukainen.

Myös Mecklenburg-Vorpommernin osavaltion toisen yksityistämisen yhteydessä lupaama noin 100 miljoonan Saksan markan velkojen maksaminen, joka olisi vapauttanut mahdollisen ostajan tämän suuruisista rahallisista velvoitteista, olisi ollut perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tukea.

Menettelyn kuluessa kävi kuitenkin ilmi, että Saksan viranomaiset olivat poikenneet alkuperäisistä suunnitelmistaan, joiden mukaan Bestwoodin toimintaa piti jatkaa, kunnes sille olisi löytynyt ostaja ja Bestwoodin toinen yksityistäminen olisi toteutettu. Bestwood on konkurssimenettelyn päätöksen jälkeen poistunut markkinoilta. Yritys puretaan Saksan konkurssisäädösten mukaisesti ja työntekijät irtisanotaan. Bestwoodin omaisuuden mahdollisella ostajalla on vapaa päätösvalta työntekijöiden palkkaamisessa ja tuotannon jatkamisessa. Konkurssimenettelyn aikana ei myönnetä lisätukia 5 miljoonan Saksan markan lainan ja 25 miljoonan Saksan markan vastuuvapautuksen lisäksi, joita koskevan menettelyn komissio on aloittanut.

Kaikki nämä seikat huomioon ottaen komissio on tullut siihen tulokseen, että sekä Mecklenburg-Vorpommernin osavaltion myöntämä 5 miljoonan Saksan markan laina että 25 miljoonan Saksan markan vastuuvapautus ovat tukia, joihin ei voida soveltaa EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan poikkeusmääräyksiä.

VI

Tapauksissa, joissa tuki todetaan yhteismarkkinoille soveltumattomaksi, komissio edellyttää, että jäsenvaltio perii tuen takaisin tuensaajalta ([1]). Koska Bestwoodille myönnetyt tuet eivät sovellu yhteismarkkinoille, ne on perittävä takaisin. Bestwoodin konkurssi ja poistuminen markkinoilta eivät muuta tätä asiantilaa. Tukien takaisinperintä on mahdollista, kun Bestwoodin omaisuus myydään ja velkojien saamiset maksetaan tästä myynnistä saatavasta tulosta.

Tuen takaisinperintä on toteutettava Saksan lakien sekä valtion saatavista perittävää viivästyskorkoa koskevien säännösten mukaisesti; korko alkaa kertyä tuen myöntämispäivästä ([2]).

Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti kansallisia säännöksiä on sovellettava siten, ettei estetä yhteisön oikeudessa säädettyä tuen takaisinmaksua. Toimenpiteen toteuttamisessa kohdatuilla menettelyä koskevilla tai muilla vaikeuksilla ei saa olla vaikutusta sen laillisuuteen ([3]).

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Valtion tukitoimenpiteet 5 miljoonan Saksan markan pitkäaikaisen lainan sekä 25 miljoonan Saksan markan

([1]) Kommission tiedonanto 24.11.1983, EYVL N:o C 318, 24.11.1983, s. 3. Katso myös Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 12.7.1973 (Asia 70/72 komissio v. Saksa), Kok. 1973, s. 813 ja tuomio 24.2.1987 (Asia 310/85 Deufil v. komissio), Kok. 1987, s. 901.

([2]) Komission kirje jäsenvaltioille SG (91) D/4577, 4.3.1991, Katso myös alaviite 7.

([3]) Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 21.3.1989 (Asia C-142/87, Belgia v. komissio), Kok. 1990, s. I-959 (58-63 kohta).

"vastuuvapautuksen" (takauksen) muodossa Bestwood E.F. Kynder GmbH:lle ovat laittomia, koska Mecklenburg-Vorpommernin osavaltio on myöntänyt ne Saksan noudattamatta EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan mukaista velvollisuuttaan ilmoittaa tuesta komissiolle ennen sen myöntämistä.

Tukitoimenpiteet eivät sovellu yhteismarkkinoille perustamissopimuksen 92 artiklan mukaan.

2 artikla

Saksan on huolehdittava, että 1 artiklassa mainitut Bestwood E.F. Kynder GmbH:lle myönnetyt tuet peritään takaisin kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksi antamisesta.

Tuen takaisinperintä on toteutettava Saksan oikeuden menettelyjen ja säännösten, erityisesti valtion saatavista perittävää viivästyskorkoa koskevien säännösten mukaisesti; takaisinmaksettavalle tuelle peritään korkoa tuen myöntämispäivästä lähtien sinä päivänä Saksan liittotasavallassa aluetukien nettoavustusekvivalenttien laskemisessa viitekoron mukaisesti.

Kansallisia säännöksiä on sovellettava niin, siten ettei estetä yhteisön oikeudessa säädettyä tuen takaisinmaksua. Toimenpiteeen toteuttamisessa kohdatuilla menettelyä koskevilla tai muilla vaikeuksilla ei saa olla vaikutusta sen laillisuuteen.

3 artikla

Saksan on ilmoitettava komissiolle kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksi antamisesta ne toimenpiteet, jotka se on toteuttanut tämän päätöksen noudattamiseksi.

4 artikla

Tämä päätös on osoitettu Saksan liittotasavallalle.

Tehty Brysselissä 4 päivänä joulukuuta 1996.

Komission puolesta

Karel VAN MIERT

Komission jäsen